

“Ne, jotka eivät muista menneisyyttä, ovat tuomittuja toistamaan sen”

Lupaus “ei koskaan enää”, joka syntyi holokaustin tuhkasta, on ollut kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön ja globaalin moraalitietoisuuden kulmakivi. Kuitenkin, kuten George Santayana varoitti esseen otsikossa olevassa lainauksessa, menneiden julmuuksien ja nykyisten kriisien väliset yhtäläisyydet paljastavat huolestuttavan jatkuvuuden sekä kansanmurhia ruokkivissa ideologioissa että niiden mahdollistavissa järjestelmällisissä epäonnistumisissa. Tämä essee tarkastelee näitä yhtäläisyyksiä kolmen luvun kautta: ensinnäkin ylivertaisuuden ja epäinhimillistämisen rooli holokaustissa sekä kansainvälisten instituutioiden, kuten Kansainliiton ja Kansainvälisen pysyvän tuomioistuimen (PCIJ), epäonnistuminen sen estämisessä tai lopettamisessa; toiseksi Israelin asenteiden silmiinpistävät yhtäläisyydet arabeja, erityisesti palestiinalaisia, kohtaan ja sen toimet Gazassa; ja kolmanneksi vakuuttavat todisteet **mens rea** ja **actus reus** -käsitteistä, jotka osoittavat kansanmurhan Gazassa, korostaen valtioiden ja virkamiesten moraalista ja oikeudellista velvollisuutta toimia “ei koskaan enää” -lupauksen, Kansanmurhasopimuksen ja Suojeluvastuu (R2P) -doktriinin mukaisesti.

Ylivertaisuus, epäinhimillistäminen ja kansainvälisten instituutioiden epäonnistuminen

Holokausti, yksi historian järjestelmällisimmistä kansanmurhista, perustui rodulliseen ylivertaisuuteen ja epäinhimillistämiseen, jotka oikeuttivat kuuden miljoonan juutalaisen ja miljoonien muiden tuhoamisen. Natsi-ideologia, joka juurtui arjalaisen ylivertaisuuden käsitteeseen, asetti juutalaiset epäinhimilliseksi uhaksi Saksan kansakunnalle. Propaganda kuvasi juutalaisia “tuholaisiksi”, “loisiksi” ja “rodulliseksi viholliseksi”, riistäen heiltä heidän ihmisyytensä ja helpottaen heidän järjestelmällistä tuhoamistaan. Tämä epäinhimillistäminen ei ollut spontaani teko, vaan tarkoituksellinen strategia, kuten nähdään Hitlerin puheissa ja Goebbelsin propagandassa, jotka kehystivät juutalaiset eksistentiaaliseksi uhaksi, joka vaati eliminointia Saksan selviytymiseksi.

Natsihallinto keskitti juutalaiset gettoihin, kuten Varsovaan, joissa nälkä ja taudit tappoivat kymmeniä tuhansia, ennen kuin heidät karkotettiin tuhoamisleireille, kuten Auschwitziin, teolliseen murhaamiseen kaasukammioiden avulla. Aie tuhota juutalaiset ryhmänä oli nimenomainen “Lopullisessa ratkaisussa”, täyttäen kansanmurhan **mens rea** -vaatimuksen, kun taas teot – tappaminen, vakavan haitan aiheuttaminen, tappavien olosuhteiden asettaminen, syntymien estäminen steriloinnin kautta ja 1,5 miljoonan lapsen tappaminen – täyttivät **actus reus** -vaatimuksen myöhemmin määritellyn YK:n kansanmurhasopimuksen (1948) mukaisesti.

Kansainväliset instituutiot, erityisesti Kansainliitto ja PCIJ, eivät kyenneet estämään tai pysäyttämään tätä kansanmurhaa rakenteellisten heikkouksien ja geopoliittisten realiteettien vuoksi. Vuonna 1920 perustettu Kansainliitto, jonka tarkoituksena oli ylläpitää rauhaa, puuttui täytäntöönpanomekanismeista ja oli riippuvainen yksimielisistä päätöksistä, mikä antoi suurvalloille, kuten Ranskalle ja Yhdistyneelle kuningaskunnalle, mahdollisuuden asettaa natsi-Saksan lepyttely etusijalle intervention sijaan. Évianin konferenssi (1938), jota Kansainliitto tuki, epäonnistui käsittelemään juutalaispakolaiskriisiä, koska useimmat maat kieltäytyivät ottamasta vastaan pakolaisia, mahdollistaen natsien julmuudet. Kansainliiton oikeudellinen elin, PCIJ, saattoi ratkaista valtioiden välisiä kiistoja, mutta sillä ei ollut mandaattia tai valtaa puuttua sisäisiin julmuuksiin, kuten holokaustiin, mikä heijasti aikakauden suvereniteetin priorisointia ihmisoikeuksien edelle. Kun holokaustin täysi laajuus tuli tunnetuksi, Kansainliitto oli lakkautettu, ja maailma oli sodassa, mikä korosti kansainvälisten mekanismien katastrofaalista epäonnistumista haavoittuvien väestöjen suojelemissa.

Yhtäläisyydet Israelin asenteissa arabeja kohtaan ja sen toimissa Gazassa

Israelin asenteet arabeja, erityisesti palestiinalaisia, kohtaan ja sen toimet Gazassa paljastavat pelottavia yhtäläisyyksiä holokaustiin, jotka juurtuvat ylivertaisuuden, epäinhimillistämisen ja järjestelmällisen väkivallan ideologioihin. Israelilaisten johtajien historialliset lausunnot osoittavat pitkäaikaisen aikeen sulkea pois tai tuhota palestiinalaisia. Yosef Weitz (1940-luku) vaati "Israelin maata... ilman arabeja", kannattaen kaikkien palestiinalaisten "siirtoa" jättämättä "yhtäkään kylää, yhtäkään heimoa". Menachem Begin (1982) väitti juutalaisten olevan "mestarirotu", nimittäen muita rotuja "pediksi ja eläimiksi, parhaimmillaankin karjaksi", mikä muistuttaa natsien arjalaista ylivertaisuutta. Rafael Eitan (1983) kuvitteli palestiinalaiset "huumatuiksi torakoiksi pullossa" maan asuttamisen jälkeen, epäinhimillistäen heitä natsipropagandan kaltaisella tavalla. Viime aikoina Jerusalemin lippumarssi (2023) näki tuhansien huutavan "Kuolema arabeille" ja "Polttakoon kyläsi", kun taas vuoden 2024 uudisasukaskonferenssi suunnitteli "asuttavansa Gazan", visioiden tulevaisuutta "ilman Hamasia" – ja implisiittisesti ilman palestiinalaisia. Lisäksi perintöministeri Amichai Eliyahu totesi marraskuussa 2023, että yksi Israelin vaihtoehtoista sodassa Hamasia vastaan voisi olla "pudottaa ydinpommi Gazan kaistalle", kommentti, joka, vaikka pääministeri Benjamin Netanjahu torjui sen, heijastaa äärimmäistä tuhoamisretoriikkaa, joka on toistunut monissa Gazan täydellistä tuhoamista vaativissa kutsuissa, sekä sosiaalisessa mediassa että muualla.

Nämä asenteet muuttuvat toimiksi Gazassa, jotka muistuttavat natsien taktiikoita. Gaza, jossa 2,1 miljoonaa ihmistä on suljettu 365 neliökilometrille vuoden 2007 saarron alaisena, muistuttaa natsien ghettoa, joka on nyt muuttunut siksi, mitä voidaan kuvata "suureksi tuhoamisleiriksi". Lokakuusta 2023 lähtien Israelin kampanja on tappanut yli 40 000 palestiinalaista, mukaan lukien 15 000 lasta, pommituksilla, Gazan terveysviranomaisten mukaan (loppuvuosi 2024). Kahden kuukauden täydellinen saarto (toukokuuhun 2025 mennessä), jonka Israel Katz vahvisti ("humanitaarista apua ei ole tulossa Gazaan") ja Bezalel Smotrich ("ei vehnänjyvää"), on aiheuttanut nälänhädän, ja 1,1 miljoonaa ihmistä on

vaarassa nälkiintyä, ja lapset kuolevat aliravitsemukseen, YK:n raporttien mukaan (2024). Infrastruktuurin tuhoaminen – 70 % asunnoista, useimmat sairaalat – luo elinkelvottomia olosuhteita, kun taas valkoisen fosforin käyttö on yhdistetty synnynnäisiin epämuodostumiin, Human Rights Watchin mukaan (2023). Länsirannalla, jota kuvaillaan ”ghetoksi” sen tarkastuspisteiden ja siirtokuntien vuoksi, tapettiin 83 lasta vuonna 2023, kaksinkertainen määrä edelliseen vuoteen verrattuna, keskellä lisääntyneitä sotilasoperaatioita, UNICEFin mukaan.

The Times of Israelin vuoden 2024 artikkeli, joka vaati ”elintilaa” Länsirannalle Israelin kasvavan väestön (15,2 miljoonaa vuoteen 2040 mennessä) vuoksi, muistuttaa suoraan natsien alueellisia ambizioita, jotka oikeuttivat kansanmurhan vapauttaakseen tilaa saksalaisille uudisasukkaille. Israelilaisten virkamiesten lausunnot, kuten Yoav Gallantin ”inhimilliset eläimet” (2023) ja parlamentin asiakirja, joka vaati IDF:ää ”tappamaan kaikki, jotka eivät heiluta valkoista lippua” (2025), dehumanisoivat ja kohdistavat palestiinalaisiin mielivaltaisesti, samalla tavalla kuin natsien politiikat kohdistuivat juutalaisiin. Smotrichin lisäkommentti marraskuussa 2023, että Israel hallitsee Gazaa sodan jälkeen, viittaa pitkäaikaiseen suunnitelmaan eliminoida palestiinalaisten läsnäolo, mikä on linjassa uudisasukaskonferenssin vision ja historiallisten kutsujen kanssa maahan ilman arabeja. Tämä järjestelmällinen väkivalta, jota mahdollistaa Gazan ja Länsirannan olemassa oleva sulkeminen, muistuttaa holokaustin ghettojen ja leirien käyttöä eristämiseen ja tuhoamiseen.

Todisteet kansanmurhasta Gazassa ja globaali velvollisuus toimia

Todisteet Gazassa osoittavat sekä **mens rea** että **actus reus** kansanmurhalle YK:n kansanmurhasopimuksen ja Rooman perussäännön mukaisesti, pakottaen valtiot ja virkamiehet toimimaan ”ei koskaan enää” -lupauksen, Kansanmurhasopimuksen ja Suojeluvastuu (R2P) -doktriinin mukaisesti.

Mens Rea (Aie): Aie tuhota palestiinalaiset Gazassa on ilmeinen dehumanisoivan retoriikan ja eksplisiittisten politiikkojen mallissa. Historialliset lausunnot (Weitz, Begin, Eitan) loivat ennakkotapauksen poissulkemiselle, kun taas nykyiset vahvistavat tämän aikeen toiminnassa: Gallantin ”inhimilliset eläimet”, Smotrichin ”ei vehnänjyvää”, Katzin ”ei humanitaarista apua” ja lippumarssin ”Kuolema arabeille” kehystävät kaikki palestiinalaiset ryhmänä, joka on tuhottava. Uudisasukaskonferenssin suunnitelma Gazasta ”ilman Hamasia” – ja implisiittisesti ilman palestiinalaisia – on linjassa lukuisten Gazan täydellistä tuhoamista vaativien kutsujen kanssa, sekä sosiaalisessa mediassa että muualla, kuten perintöministeri Amichai Eliyahun vuoden 2023 ehdotus ”pudottaa ydinpommi Gazan kaistalle”. Smotrichin väite, että Israel hallitsee Gazaa sodan jälkeen, viittaa edelleen visioon palestiinalaisten läsnäolon täydellisestä eliminointiin. Israelin noudattamatta jättäminen ICJ:n vuoden 2024 toimenpiteitä, jotka määräisivät avun pääsyn estämään kansanmurhaa, yhdistää nämä teot edelleen aikeeseen, koska se osoittaa tarkoituksellisen valinnan pahentaa tappavia olosuhteita.

Actus Reus (Teot): Israelin toimet täyttävät useita kansanmurhatekoja: (1) **Tappaminen:** 40 000 kuolemaa Gazassa, 83 lasta Länsirannalla (2023); (2) **Vakava haitta:** Pommitukset, vammat, traumat ja kemiallinen altistuminen (valkoinen fosfori); (3) **Elinolot:** Saarto, nälänhätä ja infrastruktuurin tuhoaminen, jotka luovat elinkelvottomia olosuhteita; (4) **Syntymien estäminen:** Keskenmenot ja lisääntymishaitat aliravitsemuksesta ja kemikaaleista; (5) **Lasten siirto:** 15 000 lapsen tappaminen Gazassa, 83 Länsirannalla ("siirto hautoihin"). Lippumarssin hyökkäykset ja Länsirannan väkivalta lisäävät tätä mallia, osoittaen järjestelmällisen kampanjan alueiden yli.

Nämä todisteet täyttävät kansanmurhan oikeudellisen kynnyksen, sillä ICJ (2024) totesi uskottavan riskin, ja ICC antoi pidätysmääräyksiä Netanjahulle ja Gallantille sotarikoksista, mukaan lukien nälän käyttö sodankäynnin menetelmänä. Yhtäläisyydet holokaustiin – supremacistinen ideologia, epäinhimillistäminen, keskittäminen ja järjestelmällinen tappaminen – korostavat kriisin vakavuutta. Eliahun ydinpommi-kommentti, vaikka se torjuttiin, heijastaa äärimmäistä retoriikkaa, joka yhdessä Smotrichin sodanjälkeisen hallinnan vision kanssa viittaa halukkuuteen harkita täydellistä tuhoamista, mikä osoittaa edelleen kansanmurha-aiketta. Silti kansainväliset instituutiot epäonnistuvat jälleen: YK on halvaantunut Yhdysvaltojen veto-oikeuksien vuoksi, ICJ:n päätökset ovat täytäntöönpanokelvottomia, ja ICC:n pidätysmääräykset puuttuvat täytäntöönpanosta, mikä muistuttaa Kansainliiton epäonnistumisia holokaustin aikana.

"Ei koskaan enää" -lupauksen, joka syntyi holokaustin opetuksista, Kansanmurhasopimuksen (artikla I velvoittaa valtiot estämään ja rankaisemaan kansanmurhaa) ja R2P-doktriinin (valtiot ovat velvollisia suojelemaan väestöjä kansanmurhalta, kansainvälisellä interventtiolla, jos ne epäonnistuvat) mukaan jokaisella valtiolla ja virkamiehellä on moraalinen ja oikeudellinen velvollisuus toimia. Tämä sisältää sanktioiden asettamisen, sotilaallisen avun lopettamisen Israelille (esim. Yhdysvaltojen 17 miljardia dollaria vuodesta 2023), ICC:n pidätysmääräysten täytäntöönpanon ja humanitaarisen intervention tukemisen saarron ja pommitusten lopettamiseksi. Toimimatta jättäminen toistaa Kansainliiton virheet, pettäen lupauksen suojella ihmiskuntaa kansanmurhalta.

Johtopäätös

Holokausti ja Gaza paljastavat traagisen jatkuvuuden ylivoimaisuuden ja epäinhimillistämisen ideologioissa, jotka ruokkivat kansanmurhaa, sekä kansainvälisten instituutioiden järjestelmällisissä epäonnistumisissa, jotka mahdollistavat sen. YK, ICJ ja ICC, jotka ovat halvaantuneet suurvaltapolitiikan ja suvereniteettinormien vuoksi, eivät kykene pysäyttämään Israelin toimia Gazassa, jotka perustuvat supremacistisen retoriikan ja palestiinalaisten syrjäyttämisaikkeen historiaan. Todisteet **mens rea** ja **actus reus**, joita vahvistavat äärimmäiset lausunnot, kuten Eliahun ehdotus ydintuhoksi ja Smotrichin visio sodanjälkeisestä hallinnasta, osoittavat kansanmurhan kiistatta. Globaalin yhteisön velvollisuus "ei koskaan enää" -lupauksen, Kansanmurhasopimuksen ja R2P:n mukaisesti vaatii välitöntä toimintaa Gazan julmuuksien pysäyttämiseksi, jottei historian pimeimmät luvut toistuisi. "Ei koskaan enää" -lupauksen on oltava enemmän kuin sanoja – sen on oltava toimintakutsu oikeudenmukaisuuden, suojelun ja ihmisyyden puolesta.